

Naar de Grand Ballon Wandeltrektocht in de zuidelijke Vogezes.

Informatieblad bij Op Pad #6, augustus 1997

De gegevens zijn opgevraagd/gecontroleerd in juli 1997. In de loop der tijd kunnen trein- en bustijden, telefoonnummers etc. wijzigen.

De Vogezes worden gevormd door een 170 kilometer lang middelgebergte met als hoogste top de 1424 meter hoge Grand Ballon. Weer en wind hebben in de loop van eeuwen de bergen rondgeslepen en de mens heeft deze kale toppen ballons genoemd. Je moet je door het onschuldige uiterlijk niet laten misleiden, want de steile, onder dichte bossen verborgen hellingen herbergen een alpien aandoend netwerk van wandelpaden. Je wandelt overwegend over smalle paden die veelal langs de hellingen traverseren. Een goed evenwichtsgevoel is noodzakelijk, maar met staaldraad of ladders beveiligde passages zijn er niet op het gelopen traject. Gelukkig blijft het aantal kilometers dat je over brede boswegen of asfalt loopt, beperkt. De afwisseling tussen de dichte bossen en de kale, met taai gras begroeide hoge delen met de mooie uitzichten, de chaumes, maakt de zuidelijke Vogezes een stuk interessanter dan de noordelijke Vogezes. Tijdens een wandeling daar, enkele jaren eerder, ging ik hevig verlangen naar uitzichten en naar wat meer reliëf: bos is mooi, maar op den duur kan het saai worden.

Chaumes: hooggelegen zomerbergweiden, begroeid met borstelgras, jeneverstruik, hoogveen, solitaire sparren, heide en (subalpiene) vegetatie. Nieuwe bomen krijgen geen kans, omdat koeien (heerlijke Munsterkaas) de jonge scheuten wegvreten.

..... De dagtocht

Voor dagtochten in (de omgeving van) het beschreven gebied, kun je kiezen uit 4 gidsjes. Hieronder noemen we er drie (de beste) met wat voorbeelden van routes, allemaal rondtochten. De plaatselijke toeristenbureaus hebben eveneens routebeschrijvingen.

* *Gids Circuits Pédestres, Guide Franck 14, Vosges*, ca f. 39,90 (of 'Vogesen', zelfde gids, Duitstalig). Losbladige gids. Kaartmateriaal: kleurkaartjes 1:25.000 en 1:50.000 gebaseerd op IGN-kaart; extra topokaart handig. Aantal dagtochten: 24, plus 7 tweedaagse. Beschreven gebied: tussen Ribeauvillé/Colmar, Gérardmer, Le Thillot en Thann. Looptijd: van ruim 2 tot 6 uur, de meeste 4 - 5 uur. Mogelijke standplaats: bij de N66 tussen Thann en Le Thillot.

Een aantal routes uit het gidsje:

- **Tour du Petit Ballon, ca 4 uur, 500 m stijgen. Omvat de Col du Boenlesgrab (+ 865 m) en de top van de Petit Ballon (+ 1272 m).** Duikt van de flanken van de ballon een aantal keren de bossen in. Langs verschillende Ferme-Auberges: uitgelezen kans de Munsterkaas te proeven.

- **Tour Schnepfenried - Klintzkopf - Hahnenbrunnen - Saltzbach - Auf Rain, ca 6 uur, 650 m stijgen.** Start vanaf skistation Schnepfenried (+ 1080 m). Met wat geluk kom je in het gebied rond Klintzkopf gemzen en andere zeldzame dieren tegen.

- **Tour Metzeral - Wormsa - Fischboedle - Kerbholtz - Schiessroth, ca 5,5 uur, waarvan 2,5 uur / 550 m stijgen.** Vanaf de start in Steinabruck gaat het langs de oevers van de rivier, de vallei van Wormsa uit. Uitzicht op fraai meertje, neergestorte steenbrokken van de Spitzkoepfe en de watervallen van Ammenthal.

- **Tour Gaschney - Frankenthal - Hohneck - Wormspel - Schiessroth, ca 4,5 uur, waarvan**

2,5 uur / 400 m stijgen. Vanaf start bij skistation Gaschney (+ 985 m) slingert de route om de toppen van Le Petit Hohneck (+ 1289) en Le Hohneck (+ 1270). Het massief van Hohneck kent een bijzondere flora.

- **Tour Monument Brun - Grand Ballon - Lac du Ballon, ca 5 uur, waarvan 3 uur/910 m stijgen.** Start Monument Brun op 513 m Deze tocht voert over de 1424 m hoge Grand Ballon die een geweldig uitzicht biedt op de Hoge Vogezes, de Elzas, Foret-Noire, de Jura en - bij helder weer - de Alpen. Over het romantische Lac du Ballon, daterend uit de ijstijd, doen vele legenden de ronde.

- **Tour Col du Hundesrücken (+ 748 m) - Rossberg - Belacker - Thannerhubel, ca 4,5 uur, 460 m stijgen.** Vanaf het startpunt op 748 m gaat het in 4,5 uur over twee toppen. Onderweg vriendelijke ontvangst in de FA's, waar je de streekgerechten kunt proeven.

- **Tour Ermensbach - Neuweiher - Lac des Perches - Rouge Gazon - Gresson, ca 6 uur lopen, 780 m stijgen.** Langs fraaie meren: het Lac des Perches (één van de mooiste van de Vogezes) en de Neuweiher meren (Grand en Petit). Deze liggen op een idyllisch plekje op de kam van de Joppelberg.

- **Tour Rimbach - Belacker - Lac des Perches, 4,5 uur, 660 m stijgen.** Door het dal van de rivier de Kerbach en door bossen naar het schitterende, mysterieuze Lac des Perches. Het ligt tussen steile rotshellingen in schilderachtige omgeving.

Twee tweedaagse rondtochten:

A/dag 1: Tour Metzeral - Sillacker - Schiessroth - Wormspel - Rainkopf, 3 uur/45 min., 870 m stijgen. Pad steekt klein stroompje over, klimt op langs oude muren, gaat door bos, daalt af naar meer en na weer een klim uitzicht op de Hohneck (noord) en de Spitzkoepfe. Als je vroeg vertrekt kans op gemzen.

A/dag 2: Rainkopf - Hahnenbrunnen - Oberlauchen - Sondernach - Metzeral, 6 uur, 530 m stijgen. Na een klim naar de top van de Rainkopf vrij uitzicht over de Hoge Vogezes. Vervolgens over een bergkam naar de top van de Hahnenbrunnen waarna je in de chaumes belandt.

B/dag 1: Tour Lautenbachzell - Gustiberg - Grand Ballon - Markstein, 4,5 uur, 950 m stijging. Van de start bij Lautenbachzell op 420 m hoogte klimt het via de chaumes naar 1424 meter hoog, naar de top van Le Grand Ballon, om daarna licht dalend en stijgend te eindigen in Markstein.

B/dag 2: Markstein (+ 1150) - Oberlauchen - Petit Ballon - Boenlesgrab - Lautenbachzell, 5,5 uur, 600 m stijgen. Langs Lac de la Lauch (kunstmatig) en over de Petit Ballon, schitterend uitzicht. Door fraaie bossen rond Guebwiller terug naar Lautenbachzell.

* *Gids Kompass Wanderführer Vogesen Süd, Die schönsten Rundwanderungen*, uitg. Deutscher Wanderverlag, ca f. 34,70. Kaartmateriaal: eenvoudige kleurenschetsjes, goede topokaart onontbeerlijk. Aantal tochten: 80, plus 5 stadswandelingen; meest halvedagtochten, te koppelen tot dagwandelingen. Beschreven gebied: tussen Sélestat, St. Dié en Mulhouse. Afstanden: 4,5 tot 20 kilometer, de meeste tussen 9 en 15 kilometer. Mogelijke standplaats: in de buurt van Le Markstein, ca 7 km ten NW van de Grand Ballon.

Een aantal voorbeelden van routes (rondtochten):

- **Tour Col de la Schlucht - Felsenpfad - Frankenthal - Hohneck - Firstmiss - Schmargult - Col de la Schlucht, ca 18,5 km/5 uur, 550 m stijgen.** Mooi, deels hoogalpiene weg met fantastisch uitzicht. Via malsgroene grasmatten, over verschillende toppen en langs enkele herbergen.

- **Tour Firstmiss/Rainkopfhütte - Kastelbergwasen - Hohneck - Schiessrothried - Kastelbergwasen - Firstmiss, ca 16 km/4 uur, 500 m stijgen.** Alpiene weg met geweldig uitzicht. Onderweg de toppen van de Kastelberg, Hohneck en Wormspel. Ook langs het idyllische Lac de Schiessrothried.

- Le Gaschney - Schiessrothried - Kastelbergwasen - Hohneck - Le Gaschney, ca 14 km/3,5 uur, 570 m stijgen.

Deels alpiene weg met fantastische uitzichten. Langs idyllisch bergmeer. Niet geschikt voor mensen met hoogtevrees.

- Metzeral - Hinterberg - Schiessrothried - Fischboedle - Metzeral, ca 11 km/3 uur, 480 m stijgen. Langs bron, dan door bos naar prachtig bergmeer. Langs kletterend water uit stuwmeer volg je een romantisch pad.

- Metzeral - Hinterberg - Schiessrothried - Kastelbergwasen - Hohneck - Schiessrothried - Fischboedle - Metzeral, ca 22 km/6 uur, 900 m stijgen. Inspannende, alpiene, fraaie tocht met fantastische vergezichten. Bij hoogtevrees geen aanrader.

- Boenlesgrab - Schellimatt - Petit Ballon - Naturfreundehaus Rothenbrunnen - Strohhberg - Boenlesgrab, 7 km/2 uur, 410 m stijgen. Geweldige panorama's. Steil omhoog door bos, dan over zuidflank van de Petit Ballon.

- Lac de la Lauch - Hundsruecken - Markstein - Lac de la Lauch, ca 8,5 km/2 1/4 uur, 270 m stijgen, deels steil. Over stuwdam, door woud, over hooggelegen weilanden. Uitzicht op de Grand Ballon, later op Thurdal en uitlopers van de Vogezes (bij helder weer uitzicht op Alpen).

- Lac du Ballon - Gustiberg - Roedelen - Grosser Belchen - Haag - Lac du Ballon, 10 km/2,5 uur, 475 m stijgen. Flinke klimmen, adembenemende uitzichten. Bij helder weer is Mont Blanc zichtbaar.

* *Gids Rother Wandelgidsen, Vogezes*, De mooiste dal- en bergwandelingen, ca f. 29,50. Kaartmateriaal: 1:50.000 kleurenkaartjes, gebaseerd op IGN-kaart. Extra topokaart aan te raden. Aantal dagtochten: 50. Sommige dagtochten zijn aan elkaar te koppelen tot een langere tocht. Beschreven gebied: de hele Vogezes. Duur: 2 - 7 uur, meeste ca 4 uur. Mogelijke standplaats: omgeving van de Col de Bussang aan de N66, tussen Thann en Le Thillot.

Een aantal routes:

- Lac de Kruth - Wildenstein - Grand Ventron, ca 14 km/4 uur, 800 m stijgen. Door het fascinerende Ventronmassief. Start bij watersportmeer, naar hooggelegen weilanden met mooi uitzicht op het Ventronmassief, langs ruïnes, watervallen, Druïdensteen. Over de bergkammen van de Grand en de Petit Ventron met fraaie uitzichten.

- Linthal - Petit Ballon, ca 20 km/6-7 uur lopen, 1300 m stijgen. Mooie wandeling over weiden en door loofbossen. Fantastische uitzichten op de Petit Ballon, Grand Ballon en het Lauchdal.

- Murbach - Grand Ballon, 22 km/6-7 uur, 1300 m stijgen. Op z'n mooist (d.w.z. rustigst) is de wandeling over de Grand Ballon net voor zonsopgang of juist in het licht van de sterren en de maan.

Volgens een sage zou, staand op de top van de Grand Ballon, de zon niet ondergaan.

- Source de la Moselle - Tête des Perches, 19 km/6 uur, 1000 m stijgen. Afwisselende wandeling met mooie uitzichten over grotendeels boerenwegen. Het pad door het gebied van de Duivelskeuken is één van de steilste en onregelmatigste van de Vogezes. Tocht gaat door bizar loofbos- en rotsgebied. Prachtige uitzichten over dalen en op toppen met als hoogtepunt de machtige Ballon d'Alsace en de Grand Ballon.

- Ermensbach - Neuweiher - Sternsee, ca 12 km/4 uur, 700 m stijgen. Tweemerentocht: via een fraai bospaadje leidt het naar de Neuweiher, één van de mooiste zwemmeetjes van de Vogezes. Dan naar het mooie Lac des Perches. Op de weg ernaartoe de Tête des Perches, een rotsplateau met een loodrechte wand hoog boven het gelijknamige meer met uitzicht op o.a. de Grand Ballon.

..... Overnachten

Ferme-auberges: boerderijherbergen, overnachting met ontbijt en avondeten. Lakenzak gewenst (soms prikdekens), meestal slaapzalen. Sommige zijn luxueus, andere primitief (de sfeervolste). Zo heeft Gsang geen elektriciteit, maar het was wél de leukste. Prijs voor halfpension: variërend van ca FF 160,- tot ca FF 210,- p.p.p.n.

Gidsjes:

- * *Guide des Ferme-Auberges*, brochure op te vragen bij Chambre d'Agriculture (zie Adressen).
- * *Gîtes de France*, met ook chambres d'hôte (voor één of meerdere overnachtingen met ontbijt), tables d' hôte (onderdak plus lunch en diner), gîtes d'étape (eenvoudige overnachtingsmogelijkheid voor één of twee nachten in de buurt van wandelroute) en Campings à la ferme (terreinen in een rustige omgeving in de buurt van een boerderij). Brochure is op te vragen bij Relais des Gîtes de France (zie Adressen).
- * *Bienvenue à la Ferme*, met adressen door heel Frankrijk. In Frankrijk te koop voor FF 100,-.

Campings: wel in de dalen, maar op de route te weinig. Wild kamperen mogelijk met toestemming van grondeigenaar.

Gîtes d'étape: overnachting voor wandelaars en fietsers, op slaapzalen. Keuken aanwezig, soms restaurant.

- * *Gîtes et refuges dans les Vosges*, uitg. S.A.E.P., op te vragen bij Chambre d'Agriculture (zie Adressen).
- * *Gîtes de France*, brochure op te vragen bij Relais des Gîtes de France (zie Adressen)

Abri's: enkele op de route. Schuilhutten van Club Vosgien, (slaapzak, slaapmat, brander etc. meenemen).

Berghutten van Club Vosgien. Een (gratis) lijst met adressen van refuges, chalets, buvettes en abri's is telefonisch of schriftelijk op te vragen bij de Club Vosgien (zie Adressen).

..... Kaarten

Wandelkaarten:

* *Club Vosgien nr. 6 en 7, 1:50.000*, ca f. 23,75 p.st. Topokaarten met opdruk GR's en lokale wandelroutes en hun markering.

* *IGN Top 25, nrs. 3618 OT, 3619 OT, 3620 ET, 3719 OT, 1:25.000*, ca f. 24,50 p.st. Topokaarten met opdruk GR 5, 531, 532 en 533 en lokale wandelroutes en hun markering.

Overzichtskaarten:

* *Ballons des Vosges, 1:100.000*, uitg. IGN, ca f. 19,90. Met opdruk GR's.

* *Michelin nr. 242, 1:200.000*, ca f. 13,50.

..... Boeken, gidsjes

Meerdaagse tochten:

* *GR 5/53 Crête des Vosges*, ref. 502, uitg. FFRP, ca f. 32,25. Topogids van deel GR 5: Wissembourg tot voorbij Ballon d'Alsace, 427 km. Met o.a. routekaartjes plus -beschrijving, accommodatie.

* *GR 531 Traversée des Vosges*, ref. 598, uitg. Club Vosgien, ca f. 22,90. Van Soultz-sous-Forêts naar Leymen. Kruist GR 5 bij Ballon d'Alsace en gaat dan oostwaarts. Routebeschrijving, accommodatie, geen routekaartjes.

* *GR 533, ref. 599*, uitg. Club Vosgien, ca f. 22,90. Ten westen van GR 5 en GR 531; van Sarrebourg naar Belfort, ca 200 km. Routebeschrijving, accommodatie, geen routekaartjes.

* *Wanderungen durch den Elsass*, uitg. Morstadt, ca f. 29,50. Van Bad Bergzabern naar Belfort. Landschappelijk mooie tocht, onpraktische gids: onduidelijke zw/w kaartjes, geen kaartnummers voor te kopen wandelkaarten. Accommodatie- plus achtergrondinfo tussen tekst routebeschrijving.

Dagtochten (zie ook De dagtocht):

* *Richtig Wandern Elsass*, uitg. DuMont, ca f. 41,70. 32 rondwandelingen van 1 - 7 uur in hele Vogezen, incl. schetsmatige routekaartjes, accommodatie, achtergrondinfo.

* *Wanderungen im Elsass*, uitg. Bruckmann, ca f. 61,60. Rondwandelingen van 1 - 5 uur in beschreven gebied. Schetsmatige routekaartjes, achtergrondinfo, accommodatie.

Algemene gidsen:

* *ANWB Reisgids Vogezen*, ANWB Uitgeverij, ca f. 29,95. Elzas, Lotharingen, Straatsburg, Colmar, Nancy, Metz en Verdun. Met plattegronden en kaarten, achtergronden, cultuur en natuur en veel praktische informatie.

De documentatie is doorgaans verkrijgbaar bij alle gespecialiseerde boekwinkels. Bronnen: Pied à terre, Singel 393, 1012 WN Amsterdam, (020) 627 44 55; en Reisboekhandel Atlas, Nieuwlandstraat 16, 5038 SN Tilburg, (013) 536 04 38.

..... De trektocht van dag tot dag

FA = ferme-auberge, oftewel boerderijherberg
De looptijden zijn netto tijden, zonder rust

Dag 1: FA Rouge Gazon - FA Grand Ventron

Looptijd: ca 6,5 uur

Te volgen markering: GR 531, blauwe rechthoek. De Grand Ventron ligt links van de GR 531. Het begint meteen mooi, met smalle paden door dichte bossen, maar ook met een lange stijging, vanaf de Col de Bussang (ca 700 m) naar de top van de Petit Drumont (1200 m). Wij konden niet in FA Felzach overnachten, omdat die gesloten was, maar het is aan te raden daar de eerste dag wel te overnachten, omdat de etappes dan evenwichtiger verdeeld zijn.

Dag 2: FA Grand Ventron - FA Breitsouzen

Looptijd: ca 4 uur

Markering: GR 531, blauwe rechthoek. FA Breitsouzen ligt links van de GR 531.

Veel bos, mooie uitzichten en spannende paden. Onverwacht treffen we op de Col de l'Etang een schuilhutje aan dat niet op de kaart staat. Je kunt er niet overnachten, want het is aan één kant

open, maar het is wel geschikt om bij regen even iets te eten. Op deze etappe kun je 3 keer droog rusten. Verwacht van dezeabri's geen luxe: in sommige kun je je slaapmat uitrollen en slapen, maar je moet alles zelf meenemen. Andere zijn niet dicht, maar aan één kant open, zodat ze ongeschikt zijn als overnachtingsplaats.

Dag 3: FA Breitsouzen - Fa Kahlenwasen

Looptijd: ca 6,5 uur lopen

Markering: Tot voorbij Lac de Schiessrothried zelf route bepalen, daarna tot Metzeral rode rechthoek. Van Metzeral tot Kahlenwasen rood kruis.

Het paadje naar het Lac de Schiessrothried wordt aangegeven door een bordje, maar het is even zoeken. Kijk goed op de kaart: het is het pad dat gemarkeerd wordt door een blauwe driehoek, richting Spritzkoepfe. Het gaat de diepte in vóórdat je aan de stijging naar de Hohneck begonnen bent. Als je het niet kunt vinden, geen nood: want de route over de Hohneck en over de toppen van een paar andere ballons, mag er ook zijn (deze route raadde Karel Mul mij aan). En vrijwel ieder pad in de juiste richting komt tenslotte ook in Metzeral uit.

Na Metzeral een flinke stijging tot de Petit Ballon: Metzeral ligt op ca 600 meter hoogte en Kahlenwasen op ca 1160 meter. Makkelijke etappe, met veel uitzicht, brede maar mooie paden.

Dag 4: FA Kahlenwasen - Hotel du Grand Ballon

Looptijd: ca 6,5 uur

Markering: tot top Petit Ballon eigen weg zoeken (gewoon omhoog, op de top staat een groot beeld). Dan GR 532, gele rechthoek tot Le Hundskopf. Daar kun je kiezen of je een stuk de GR 5 volgt, of de GR 532 blijft volgen. Let op: wie de GR 532 volgt, moet bij FA Du Haag (richtingbordje aanwezig) via de noordelijke route naar de Grand Ballon gaan, dan kom je langs Hotel du Grand Ballon. De GR 532 daalt hier alweer af. De GR 5 gaat richting top. Du Haag was gesloten, maar het hotel biedt ook een voordeel boven Du Haag: je zit precies op het punt waar je het mooiste uitzicht richting Alpen hebt en het is maar een heel klein stukje (ca 10 - 15 minuten) naar de top van de Grand Ballon en dat is gunstig als je 's morgens vroeg foto's wilt nemen. Vanaf Du Haag is het 15 minuten verder.

Hotel du Grand Ballon was niet duur: wij gaven FF 290,- p.p. uit aan slapen, ontbijten, diner met twee gangen en een halve liter wijn (dat laatste voor 3 personen, niet p.p.)

Dag 5: Hotel du Grand Ballon - FA du Gsang

Looptijd: ca 5,5 uur

Markering: zelfde weg terug naar Du Haag, daar klein stukje GR 532 met gele rechthoek. Daarna rechthoek met rood/wit/rood tot Moosch. Vanaf dorp via gele driehoek, vervolgens rood/wit/rode rechthoek tot Thanner-Hubel en rode driehoek (markering deels verdwenen, maar Du Gsang is al van verre aan de overkant van het keteldal te zien).

Veel mogelijkheden naar Moosch. Wij wilden zo weinig mogelijk asfalt en daarom viel de keus niet op de GR 532, die uiteindelijk ook in Moosch uitkomt. Vooral het eerste deel van de route was mooi. Na Moosch veel bos tot in de buurt van Thanner-Hubel, waar je weer in het typische ballon-landschap komt van weilanden en uitzichten naar de overkant van het dal.

Dag 6: FA du Gsang - FA Rouge Gazon

Looptijd: ca 3 uur

Markering: rode driehoek tot Col de Rimbach. Vandaar GR 5 met rode rechthoek tot Col des Perches. Dan GR 531 met blauwe rechthoek tot Rouge Gazon.

Prachtige slotetappe, die niet onderdoet voor elke andere willekeurige etappe. Meestal eindigt een wandeltocht op asfalt, dat je dan nog kilometers moet volgen om weer op het uitgangspunt te

komen. Hier eindigt het smalle wandelpad pas als je de parkeerplaats bij Rouge Gazon opstapt.

..... De ferme-auberges

Het is ten zeerste aan te raden altijd tevoren te reserveren. Adressen en telefoonnummers vind je in de desbetreffende gidsen.

Rouge Gazon, (00 33) (0)329 25 12 80: met grote parkeerplaats, je kunt er de auto laten staan (wel even laten weten in de auberge). Behalve boerderijherberg, is dit ook een hotel dat is opgenomen in de keten 'Logis de France'. Je krijgt er zeker niet het echte boerderijgevoel, maar als beginpunt ligt het gunstig, en het eten en de kamers zijn goed.

Grand Ventron, (00 33) (0)329 25 52 53: alhoewel wij geen boerderij-activiteiten zagen, kregen we hier al meer het boerderijgevoel. De slaapzalen met stapelbedden zijn goed geoutilleerd met schone dekens en kussens, de douche is goed. Heerlijk eten en aardige mensen. Evt. overnachten in **Felzach (00 33) (0)389 82 77 71**. Lunch of overnachten in **FA du Drumont: (00 33) (0)329 61 50 12**.

Breitsouzen, (00 33) (0)329 63 22 92: vernieuwd en vrij groot, mooie douches en goede bedden (géén stapelbedden) in slaapzalen. Hier overheerste de geur van stal en zelfgemaakte kaas. Er lagen koeienvlaaien op het erf en het toetje van verse kaas met suiker en veel drank was heerlijk.

Kahlenwasen (00 33) (0)389 77 32 49: het oudste gebouw tot nu toe. Kamers met meerdere bedden, krakende vloeren, een kleine douche. Vreselijk lekker eten. En gelukkig, ook hier in de stal nog koeien. Wij liepen de tocht eind oktober en veel koeien zijn dan al naar het dal getransporteerd. Iedere dag werd het boerderijgevoel groter.

Hotel du Grand Ballon (00 33) (0)389 76 83 35, fax (0)389 83 10 63: misstaat in het rijtje overnachtingen niet, omdat het hotel een sfeer van vergane glorie ademt. Alles is oud of opgeknapt, maar het hotel is wel springlevend. **FA Du Haag ((00 33) (0)389 76 87 62)** is natuurlijk authentieker, maar het hotel is geen slechte keus.

FA du Gsang (00 33) 389 38 96 85: de mooiste op onze tocht. Geen elektriciteit, wel stromend water, maar het wasbakje is zo klein dat een grote voet er niet in past. Bovendien zit dat wasbakje in het wc-hok en dat nodigt ook niet uit tot een grote wasbeurt. Maar wie daarop let is een kniesoor, een mens kan best een dag zonder wassen, want de sfeer in Du Gsang was onovertroffen, evenals het eten. **Thannerhubel** kan ook: **(00 33) (0)389 38 11 93**.

..... Eten en drinken

Onderweg kun je twee keer op de route inkopen doen, mits je er niet op zondag aankomt. Als je van de route afwijkt zijn de mogelijkheden veel groter, maar ik beperk me hier tot de dorpen waar we doorheen gekomen zijn: Metzeral en Moosch. Beide dorpen hebben een goede supermarkt, een slager en een bakker, evenals telefooncellen en een bank. Let op: de Franse banken accepteren niet alle Nederlandse bankpassen. Alleen in de dorpen kun je met een telefoonkaart telefoneren. In de ferme-auberges moet je gewoon met Franse francs afrekenen.

Op de route kom je op de meeste etappes wel langs een ferme-auberge, waar je wat kunt eten of drinken.

Benzine voor de brander: een benzinstation/garage is er in Moosch en in Metzeral zijn er zelfs 2 garages met benzinstation. Op zon- en feestdagen (en evt. op zaterdag) kunnen ze gesloten zijn.

..... Het wandelpadennet

In 1872 werd de Club Vosgien opgericht en sinds die tijd is men bezig wandelpaden te onderhouden en van markeringen te voorzien. Voorts probeert de Club in de toekomst zoveel mogelijk paden te behouden. Ondanks dat bijna ieder pad een markering heeft, is dit niet storend, omdat de verfstrepen meestal nogal discreet maar wel zichtbaar zijn aangebracht. Al in 1872 is men begonnen met het gebruiken van allerlei symbolen (driehoeken, rechthoeken, kruizen etc.) voor de diverse wandelingen. Op de topokaarten zijn die symbolen terug te vinden, wat het vinden van de juiste route en het zelf verzinnen van varianten op bijvoorbeeld GR-routes eenvoudig maakt. Wat mij betreft: hulde aan de Club Vosgien!

..... Uitrusting

De normale uitrusting voor een bergwandeltocht waarop je op de paden blijft en geen sneeuw tegenkomt. Dus: waterdichte kleding (incl. regenbroek), in voor- en najaar muts en handschoenen, EHBO, kompas, reddingsdeken, bergwandelschoenen met een goed profiel (gym schoenen ten zeerste af te raden!). Een poncho is op de smalle en steile paden af te raden, want bij het omhooglopen kun je je voeten niet zien.

..... Er naartoe

Auto: b.v. Luxemburg - Metz - Nancy - N57 naar Epinal en Remiremont - N66 naar Thann. In St. Maurice-sur-Moselle rechtsaf een smal weggetje in naar Goutte-du-Rieux, Les Charbonniers en Rouge Gazon.

Openbaar vervoer: b.v. van Utrecht CS tot Epinal met de trein (overstappen in R'dam, Parijs en Nancy Ville), reistijd ca 12 uur. Daarna per bus naar Bussang, reisduur ca 1,5 uur, en per taxi naar de Chaume du Rouge Gazon. Het handigste is om uit te stappen in Bussang-Centre. Prijs taxirit rond de FF 100,- (op zon- en feestdagen en 's avonds uiteraard duurder). Je kunt ook met de bus naar St. Maurice-sur-Moselle en daar de taxi bellen, maar dat is niet goedkoper, omdat de standplaats van de taxi dichtbij Bussang is dan bij St. Maurice. Voor beide mogelijkheden bel je dezelfde taxicentrale: (0329) 25 24 24.

Meer informatie openbaar vervoer bij NS Internationaal 0900-9296 of Rover.

..... Adressen:

Maison de la France (Frans Verkeersbureau)
Prinsengracht 670
1017 KX AMSTERDAM
Fax: (020) 620 33 39
Tel: (0900) 112 23 32 (f. 1,- per minuut)
Ma-vr tussen 08.00 - 20.00 uur
Za tussen 10.00 - 17.00 uur
e-mail: fra vvv@euronet.nl

Koninklijke Nederlandse Alpen Vereniging (KNAV) 1)

Postbus 19118
3501 DC UTRECHT
Tel: (030) 233 40 80

Nederlandse Bergsport Vereniging (NBV) 1)
Van Aerssenstraat 178
2582 JT DEN HAAG
Tel: (070) 350 09 91

Verkeersbureau Vogezen:
Comité Départemental du Tourisme des Vosges
7 Rue Gilbert / Boîte Postale 332
F-88008 Epinal Cedex
Tel: (00 33) (0)329 82 49 93
Fax: (00 33) (0)329 64 09 82

Parc naturel régional des Ballons des Vosges
1, cour de l'Abbaye
F-68140 Munster
Tel: (00 33) (0)389 77 90 20
Fax: (00 33) (0)389 77 90 30

Office du Tourisme Bussang
7, Rue d'Alsace
F- 88540 Bussang
Tel: (00 33) (0)329 61 50 37
Fax: (00 33) (0)329 61 58 20

Club Vosgien
16, Rue Ste Hélène
F-67000 Strasbourg
Tel: (00 33) (0)388 32 57 96
Fax: (00 33) (0)388 22 04 72

Relais des Gîtes de France
13, rue Aristide Briand - BP 405
F 88010 Epinal Cedex
Tel: (00 33) (0)329 35 50 34
Fax: (00 33) (0)329 35 68 11

Chambre d'Agriculture
17 Route André Vitu
F-88008 Epinal
Tel: (00 33) (0)329 29 23 23
Fax: (00 33) (0)329 29 23 60

Telefoonnummer voor het weer (alleen vanuit Frankrijk bereikbaar)
(03) 36 68 02 88.